

Seikkailu - Kirjoja No. 6.

Ruolemaan tuomittu.

Kustantanut Alfred Lagerbom, Haminassa.

KUOLEMAAN TUOMITTU.

KERTOMUS SKOTLANNIN VAPAUSSODAN AJOILTA

KIRJOITTANUT

FREDRIK DENTZ.

SUOMENNOS.

HAMINASSA,
ALFRED LAGERBOMIN KUSTANNUKSELLA.

Sensuurin hyväksymä 10 päivä Lokakuuta 1905. Hamina

H A M I N A, 1905
KIRJAPAINO- JA SANOMALEHTI-O.-Y. KIRJAPAINO

Siinä osassa Skotlannin ylämaata, jossa Atlantin valtameren aallot mahtavasti kohisten murtuvat särkyneitä kalliorantoja vastaan, oli 17:n vuosisadan lopussa vanha luja linna, jonka omisti urhoollinen aatelismies sir John Cochrane.

Eräänä maanantaina vuonna 1685 oli sir John lähtenyt ulos linnastaan.

Yksin kuljeskeli hän hitaasti pitkin kalliolohkareitten täyttämää rantaa ollen syviin ajatuksiin vaipuneena. Hänen kasvonsa näyttivät synkiltä. Suru ja tuska kuvastui hänen muodossaan, ja koko ajan kouristeli hän suonenedon tapaisesti kallisarvoisen miekkansa kahvaa, aivan kuin hän olisi tahtonut paljastaa sen vihollista vastaan.

Niin, näytti melkein kuin vihollinen olisi väijynyt häntä, sillä kun hän saapui erään kalliotunnelin läheisyyteen, josta pääsi meren rannalle, ilmestyi yht'äkkiä skotlantilainen soturi, joka seisoi pyssy olalla valmiina ampumaan.

Hetkisen oli kumpikin mies hämmästyksissään, kun he näin yht'äkkiä joutuivat seisomaan vastastusten ja tarkastelivat toisiaan terävin katsein.

Skottilainen soturi ei näyttänyt kuitenkaan tulleen missään vihamielisissä aikeissa, sillä hän laski pyssynsä heti alas.

„Tunnetteko, hyvä herra, näitä seutuja?“ kysyi hän kohteliaasti.

„Kyllä, niin kauas kuin silmä kantaa, on niin hyvin maa kuin rakennukset minun omaisuuttani,“ vastasi puhuteltu. „Mutta kuka Te olette, ja millä asioilla Te täällä oleksitte?“

„Koska tämä maa on Teidän,“ jatkoi vieras, „niin tiedän, että minulla on kunnia tervehtiä urhoollista aatelismiestä sir John Cochranea, häntä, jota kaikki todelliset isänmaan ystävät kunnioittavat.“

Sir Johnin kasvot synkistyivät vieläkin enemmän ja äärettömän halveksivalla äänenpainolla hän sanoi:

„Kenen kulta on tehnyt Teidät, joka olette skotlantilainen, maansa petturiksi ja kurjaksi vakoolijaksi?“

Katsettaan vähääkään muuttamatta soturi vastasi: „Sir John Cochrane, Teitä, jonka sydäntä Skotlannin ahdinkotila niin kovasti rasittaa, ei voi moittia, että Te esiinnytte vihamielisesti kaikkia kohtaan, jotka vähimmässäkään määrässä ovat julman kuninkaan luontokappalten kaltaisia.“

„Ei mitään turhaa puhetta“, ärjyi sir John, „sanokaa suoraan asianne, tai vieläkin paremmin,

laittakaa niin, että Te mahdollisimman pian poistutte täältä“.

„Minä teen kaikki, mitä Te käskette“, sanoi vieras, pysyen edelleen levollisena, „sittenkuin ensin olen toimittanut Teille asiani. Kuulkaa siis, kuningas Jaakko II varustautuu pääkaupungissaan Lontoossa ase kädessä rangaistakseen Skotlantia ja musertaakseen kaikki, jotka ovat esteeksi hänen vallanhimolleen ja julmuudelleen. Vielä on aikaa, vielä voivat skotlantilaiset tarttua aseisiin ja suojella maataan, jos heidän etevimmät miehensä asettuvat etunenään ja johtavat heidät tyrannien joukkiota vastaan. Kaikkien urhoollisten, uskollisten skotlantilaisten silmät ovat tähdättyinä Teihin, sir John Cochrane; myöntykää“ — vieraan ääni vapisi mielenliikutuksesta — „lainatkaa käsivartenne sorretulle isänmaalle, ruvetkaa johtajaksemme. Minä tiedän, että Te vihaatte tuota julmaa kuningasta, joka haluaisi henkeänne ja omaisuuttanne. Oi herra, ruvetkaa johtajaksemme ja samalla isänmaamme pelastajaksi!“

Vieras laskeutui aatelismiehen eteen polvilleen.

Tämä oli tullut levottomaksi; suuresta itsensä hillitsemistaidosta huolimatta ei hän voinut tukehduttaa tuntemaansa sisällistä liikutusta. Hänen polttava katseensa, puna hänen poskillaan, kaikki todisti, että vieraan sanat olivat sytyttäneet kipinän, joka kauan oli hehkunut hänen rinnassaan.

Mutta varovaisuus esti vanhaa aatelismiestä tuota pikaa jättäytymästä tuon tuntemattoman mie-

hen valtaan. Teeskennellyllä välinpitämättömyydellä potkasi hän kiveä, joka putosi rotkoon, sen jälkeen hän hitaasti ja pannen painoa joka sanalle lausui:

„Toden totta olette Te opetellut osanne oivalisesti ulkoa, mutta sen sijaan, että käännytte minun puoleeni, neuvon Teitä kääntymään lasten ja narrien puoleen. Jos tämä oli ainoa tehtävänne, niin olisi ollut parasta, että olisitte ollut tulematta“.

„Te ette siis tahdo ruveta sen joukon johtajaksi, joka nyt lähtee Jaakko II vastaan Skotlantia pelastamaan?“ huudahti vieras suuresti liikuttettuna.

„En“, vastasi sir John ja kääntyi ympäri mennäseen edelleen.

Polvillaan oleva vieras hypähti ylös, asettui hänen tielleen ja laski pyssynsä hänen jalkojensa juureen.

„Sir John Cochrane!“ huudahti hän syvimmän epätoivon valtaamana. „Koska Te ette tahdo auttaa isänmaatanne, koska Skotlannin kansa, aatelistonsa pettämänä, saa vuodattaa verensä pyövelin kirveen iskusta, miksi sitten minä ja meidän kansamme enää eläisimme tätä kurjaa elämää. Pitääkö minun ja urhoollisten maamiesten avoimin silmin olla todistajina vapautemme kukistumisessa, nähdä vaimojamme ja lapsiamme murhattavan ja nähdä oma häpeämme, joka on niin suuri, että se ulottuu maasta taivaasen. Ottakaa pyssy, John Cochrane, ja vapauttakaa minut elämästä, jolle minä en pane mitään arvoa, kun ker-

ran en enää saa hengittää vapaan Skotlannin ilmaa.“

„Toiveenne minä täytän,“ vastasi vapaaherra kylmäverisesti tarttuen samalla pyssyyn, jonka hanan hän viritti, „minä näet olen täysin vakuutettu siitä, että tämä laukaus hävittää yhden peturin maailmasta.“

Hän nosti aseensa ja tähtäsi sotilasta, joka syvästi huolestunein katsein, mutta täydessä mielenmaltissa paljasti rintansa ja silmiään räpäyttämättä katsoi kiväärin suuhun. Hänen huulensa mutisivat muutamia käsittämättömiä sanoja ja oikealla kädellä tarttui hän vyöhönsä, jossa Skotlannin kansallisvärit loistivat, ikäänkuin hän ei kuollessaankaan olisi tahtonut luopua siitä.

Aatelismies antoi aseensa vaipua alas.

„Voihan olla, ettette olekaan mikään petturi,“ hän sanoi, „mutta sen sijaan olette Te houkkio, joka tahtoo päästä taivaasen ruokosia tikapuita myöten. Ulkomuodostanne päättäen olette te niiltä ylämaan seuduilta, jossa Invernay on. Menkää kotiin ja viljelkää maatanne ja purkaa ennemmin kieli suustanne, kuin puhutte moisia mielettömyyksiä kuten tänään olette tehnyt.“

Näin sanoen antoi hän pyssyn takaisin skotlantilaiselle, joka sanaakaan sanomatta, mutta katse suruisena, nojautui siihen.

„Te näytätte olevan kelpo ja rohkea mies“, jatkoi sir John, „jonka joku omaatuntoa vailla oleva seikkailija on vietellyt hullutuksiin, jotka voisivat maksaa Teille henkenne, niin pian kuin

joku Jaakko II:n vainukoirista pääsisi niiden jälille. Kenties on puute pakoittanut Teitä ottamaan tämän askeleen, mutta kuulkaa kokeneen miehen neuvoa, miehen, joka rakastaa isänmaataan yhtä ylevästi kuin Te itse. Menkää kotiin vaimonne ja lastenne luo ja odottakaa kaikessa levossa ja rauhassa vapautuksen päivää. Se tulee aikanaan. Katsokaa!“ — aatelismies otti kolme kultarahaa kukkarostaan — „tämä kulta riittää pelastamaan Teidät velvollisuuksistanne pahaa Jaakkoa kohtaan.“

Kajoamattakaan kultaan katsoi vieras epätoivoisena aatelismiestä.

„Varmaan on helpompaa heittää muutaman rovon yltäkylläisyydestään, kuin pitää omaisuutta ja vertaan isänmaanrakkautta halvempana.“

„Hävytön!“ ärjäsi aatelismies, „tiedättekö, mitä puhutte? Luuletteko, että tusina Teidän kaltaisianne huimapäitä voi syöstä Jaakon valtaistumelta. Vaaditteko tosiaan minun uhraamaan ei ainoastaan omani vaan koko perheeni — niin ehkäpä koko sukuni olemassa olon, jotta maailmalla olisi syytä sanoa minun olleen kypsyneen hulluinhuonetta varten?“

„Siellä ylämaalaisten keskuudessa sykkii tuhansittain urhokkaita sydämiä,“ jatkoi vieras, „jotka kaikki ensi vihjauksesta yhtenä miehenä lähtevät liikkeelle, ja miksei siinä tapauksessa sir John Cochrane, joka jo niin monta vihollista on kukistanut, voisi saada suuremmoista voittoa.“

„Te erehdytte, luuletteko minulla olevan niin

paljon voimaa,“ vastasi sir John. „Muistakaa, että Skotlanti on hajautunut niin moniin pikku puolueisiin, eikä minun vaikutukseni ulotu tilusteni rajoja kauemmaksi. Väkeni kyllä seuraisi ihas-tuksella minun kehoitustani, mutta eipä kenenkään muun. Sen täytyy olla toisenlaisen, joka voi kutsua koko Skotlannin aseisiin, ja te saatte kyllin kauan etsiä, ennenkuin sellaisen löydätte.“

„Ketähän Te tarkoitate?“ kysyi vieras.

„Tarkoitan urhoollisinta skotlantilaista, häntä, joka nyt syö leipäänsä maanpakolaisena Hollan-nissa, Argylen herttuaa, Mac Callum Morea.“

Tyyntyneenä otti vieras askeleen lähemmä.

„Ja jos nyt Mac Callum More palaisi kotiin, jos hän tarttuisi Skotlannin lippuun ja kutsuisi kansansa ratkaisevana hetkenä taisteluun sortajia vastaan, pysyisittekö Te, sir John Cochrane, sil-loin kotona ja linnanne akkunasta aivan levolli-sena katsoisitte taistelua?“

„En“ vastasi aatelismies, „siinä tapauksessa uhraisin minäkin henkeni ja omaisuuteni, jos ni-mittäin sitä tarvittaisiin, isänmaalleni, sillä Mac Cal-lumin ollessa päällikkönä meidän täytyy voittaa.“

„Oi, kiitoksia,“ huudahti ylämaalainen ylen onnellisena, „nyt tunnen ajatuksenne enkä tar-vitse enempää tietää. Täällä näiden äärimmäisten kallioiden takana on Argylen herttuan laivasto, joka on tuonut hänet Hollannista vapauttamaan Skotlannin. Hän, herttua, on minut lähettänyt tänne. Olisin syöksynyt alas näiltä kallioilta, ellen olisi voinut saada Teitä taipumaan puolellemme.

Ja nyt, sir Cochrane, seuratkaa minua tullaksenne vakuutetuksi siitä, mikä muutoin ehkä voisi näyttää Teistä uskomattomalta.“

Syvästi liikutettuna tarttui aatelismies ylämaalaisen käsivarteen.

„Viekää minut herttuan luo“, puhkesi hän puhumaan,“ mutta olkaa vakuutettu, että minä miekallani halkaisen päänne, jos minut petätte.“

„Jos ette muuhun voi miekkaanne käyttää,“ hymyili skotlantilainen,“ niin ripustakaa se yhtä hyvin tuohon puuhun, siksi kunnes tulette takaisin. Ennen tunnin kuluttua näette Te Argylen herttuan ja monta muuta urhokasta miestä hänen seurassaan.“

Kiirein askelin riensivät molemmat miehet alas kalliojyrkännettä ja seisoivat ennen pitkää rannalla. Matkalla oli aatelismies tilaisuudessa tehdä vielä muutamia kysymyksiä seuralaiselleen.

„Kuka on herttuan mukana?“ tiedusteli hän „ja mistä syystä hän ryhtyi ajamaan maamme asiaa?“

„Herttualla on seurueessaan urhoolliset soturit Hume ja Rumbold. Jälkimäinen on muuan englantilainen, jonka tyrannimainen Jaakko on karkoittanut ja joka paheksuen sitä tapaa, jolla tämä nyt koettaa ryöstää vanhan vapautemme ja oikeutemme, on asettunut herttuan lipun alle.“

Sir John Cochrane ei vastannut; hän kiiruhti vaan edelleen.

Erään tiheäpensaisen kallion takaa pistäysi syvä lahti sisämaahan. Täällä oli ankkurissa kol-

me keskikokoista sotalaivaa, joiden lipuissa oli Skotlannin kansallisvärit. „Katsokaa tuonne!“ huudahti opas ylpeänä, kun he saivat näkyviinsä tuon pienen laivaston. „Tuolla on Argylen herttuan laiva, ja missä näette savun puiden välistä lahden sisimmässä sopukassa, siellä tapaatte hänet itsensä.“

Aatelismies heitti tutkivan katseen noihin kolmeen laivaan ja jatkoi sitte matkaansa eteenpäin lausuen:

„Alku kyllä tosin on vähäinen, mutta Argyleen nimi, kuulukoon se missä tahansa, kokoo tuhansittain urhoollisia miehiä lippujen luo. Missä laivat ovat varustetut?“

„Hollannissa; muuta en tiedä, koska vasta joku päivä sitten tulin tähän toimeen.“

Kapeata maakaistaletta pitkin, läpi pensaikon ja yli kallionlohkareiden, saapuivat miehet vihdoinkin lahdekkeen rannalle, jossa puiden lomitse näkyi suuri rovio loimuavan. Vahdit, jotka siellä täällä olivat seisomassa, antoivat skotlantilaisen seurueen esteettömästi kulkea ohi. Ennen pitkää astuikin sir John metsiköstä miesjoukon luo, joka nuotion ääressä loikoillen parhaillaan oli illallistaan nauttimassa.

Kun he kuulivat tulijoiden askeleet, katsoivat he kaikki ylöspäin, ja yksi heistä, joka istui kivellä, nousi kiireesti ja ojentaen kättään iloisesti tervehti äskentullutta vierasta.

„Sir John Cochrane!“ huudahti hän, „vanha ystävä ja toveri! Tervetullut olkaa joukkoomme!

Tiesinhän, ettette jättäisi Argyle ystävääne puolaan, kun kysymyksessä on pelastaa Skotlanti verisen Jaakon ikeestä.“

„Mac Callum More!“ vastasi puhuteltu, „Skotlannilla on ollut surullinen aika sen jälkeen kun läksitte maanpakoon; suokoon Jumala päivänpaisteen palata Teidän mukanne! Minkä voin, sen tahdon tehdä auttaakseni hankettanne onnelliseen loppuun. Tässä on kysymyksessä voitto tai — kuolema.“

„Niin, se on myöskin minun mielipiteeni“ herttua vastasi, „ja siksi olenkin minä sekä nämä urhoolliset hollantilaiset varustautuneet kukistaaksemme Jaakon vallan Skotlannissa. Meidän laivamme ovat varustetut Hollannin hallituksen tietten ja sen suosiollisella luvalla, meillä on mukana siksi paljon ampumavaroja, että me niillä voimme varustaa koko sotajoukon. Asettukaa tänne meidän luoksemme ja kuunnelkaa, mitä laivaneuvosto on päättänyt. Mutta tarttukaa ennen kaikkea pikariin ja tervehtikää yhteisiä ystäviämme ja sota-toveriamme.“

„Tervetuloa, sir John Cochrane! Tervetuloa meidän piiriimme!“ kaikui aatelismiehelle tervehdykseksi, kun hän asettui herttuan urhoollisten toverien joukkoon ja jännitettynä kuunteli herttuan kertomusta.

„Aikomuksemme on“, alkoi tämä, „etsiä herttuakuntani Argyleshiren rannikolta paikka, jossa me luoksepääsemättömien kallioiden turviin voimme kätkeä laivamme ja viedä maihin varas-

tomme. Se tulee myöskin olemaan niiden urhoollisten skotlantilaisjoukkojen kokoontumispaikkana, jotka minä kaikessa salaisuudessa kutsun aseisiin ja minä tiedän, että kaikki, joille minä annan tiedon kutsunnasta, viipymättä saapuvat sinne. Niin paljon kuin varastostamme riittää, varustamme ne aseilla, ja sillä aikaa kuin osa sotavoimistamme vartioi laivoja, etenen minä joukkoineni vanhaa pääkaupunkiani Invernayta kohti. Jos tämä kaupunki vain on vallassani, niin olen minä herra omalla maallani eivätkä koko Englannin sotavoimat voi karkoittaa minua kotimaani korkeilta tuntureilta. Sieltä saamme lujan liikunta-aseman, josta me sitten voimme ryhtyä sotatoimiin tuota Englannisakin kammottua tyrannia vastaan, jonka toivon olevan voitettun ja masennetun ennen vuoden loppua. Mitä sanotte tästä suunnitelmastamme?“

„Suunnitelma on oivallinen,“ tuumi sir John, „ja jos jokainen tekee velvollisuutensa, on se myös onnistuva, ja kun minä yhdistän joukkoni teikäläisiin, on käskettävänänne kymmenen tuhatta urhokasta skotlantilaista, jotka kalpenematta voivat katsoa vaikka minkälaista vihollista silmästä silmään, ja jos me saavutamme vain yhdenkin voiton tyrannista, niin yhtyvät kaikki skotlantilaiset meidän lippujemme alle.“

„Nämät sanat, sir John, ovat minusta yhtä suuriarvoiset, kuin tuhat soturia,“ huudahti herttua iloisena; „sillä minä en pidä Teitä ainoastaan urhoollisimpana skotlantilaisena vaan myöskin miehenä, jolla maamme asioissa on enemmän koke-

musta. Mutta sallikaa minun nyt kertoa Teille se ilosanoma, että meillä Hollannissakin on lukuisa joukko ystäviä, jotka lähettävät meille kaikellaisia tarpeita sen mukaan, kuin tarvitsemme. Niin, jos alusta alkaen onnistumme aikeissamme, voimme ehkä toivoa suoranaista apua Hollannin hallitukselta. Ja silloin luulen voivani vakuuttaa, että Jaakko kohta on menettänyt kannatuksensa Englannissa, ja Wilhelm Oranialainen anastaa hänen valtaistuimensa.“

„Nehän olivat erittäin ilahuttavia uutisia,“ puhkesi Cochrane sanomaan, „ja minua ilahuttaa etenkin se seikka, että asia on suunniteltu niin suurella huolella. Mutta aika on kallista! Rienän nyt takaisin linnaan ja lähetän viestinviejät; jo tänä iltana on suuri roihu loimuava korkeimmalla vuorellani. Kaksi tuntia puolenpäivän jälkeen on kuusisataa hyvinvarustettua skotlantilaista seisova valmiina linnani pihalla. Onko laivassanne tilaa heille?“

„Kyllä!“

„Sepä hyvä! Tulkaa sitten tänä iltana laivoinne linnani alapuolella olevaan lahdekkeeseen ja lähettäkää veneitä maihin, siellä on erinomaisen hyvä maallenusupaikka.“

„Me saavumme täsmälleen,“ vastasi herttua — „ja lopuksi, vielä kerran olkaa sydämellisesti tervetullut joukkoomme, sir John Cochrane!“

Tämä kiitti näistä vilpittömästä sydämeistä lähteneistä sanoista ja lähti sitten linnaansa, samalla kuin herttua miehineen lähti laivoihin; mo-

lemmin puolin alettiin kuumeisella kiireellä varustautua yöllisiin hommiin.

Illan tullessa valaisi sir Johnin linnan mahtava nuotiotuli, jonka liekit kohosivat yhä korkeammalle pilviä kohti. Laaksoissa ja vuorilla, tuvissa ja mökeissä, kaikkialla, missä vain ylämaalaisia asui, syntyi eloa ja liikettä. Aseellisia miehiä näkyi kaikilla poluilla ja teillä, ja ennen pitkää täyttyi linnan piha aseellisilla joukoilla.

Täällä saivat ne linnan herralta tietää syyn, miksi hän oli heitä kutsunut aseisiin. Sydämellisin, innostuksesta hehkuvin sanoin puhui hän heille Skotlannin ikivanhasta vapaudesta ja niistä pahoista aikeista, joita Englannin vihatulla, verenhimoisella itsevaltiaalla oli mielessä. Riemuhudoin vastattiin hänen puheesensa ja aivan varmaan ei näissä miehissä ollut ainoatakaan, joka ei ilomielin olisi seurannut herraansa taisteluun tuota heille aivan tuntematonta kuningasta vastaan.

Jokseenkin samoihin aikoihin saapuivat herttuan veneet rannalle, ja Rumbold lähestyi linnaa noutaakseen sieltä tulevia taistelutovereita.

Sir John astui nyt etupihalle puettuna täyteen sotavarustukseen vaimonsa ja lastensa ympäröimänä, jotka itkien pyysivät taivaasta menestystä rakastetulle puolisolalle ja isälle, sillä he kaikki tiesivät hyvin, että tämän sotaretken täytyi päättyä joko kunniakkaaseen voittoon tai häpeälliseen kuolemaan; Jaakko ei koko elämässään ollut tuntenut sääliä eikä armeliaisuutta.

Mutta olipa yksi, joka ei itkenyt; se oli pitkä,

kaunis neiti, jolla oli liehuvat kiharat, ylpeät, käskävät kasvojen piirteet ja säihkyvät silmät. Se oli Griselda, linnan herran vanhin tytär ja samalla hänen lempilapsensa, hänen reipas metsästystoverinsa, kun hän yli kivien ja kantojen ajoi takaa upeita hirviä.

Hän tarttui vain lujasti isäänsä käteen ja huudahti: „Oi isä, mitenkä mielelläni olisin mies sen sijaan, että olen vain heikko, avuton nainen!“

„Niin, Griselda, ymmärrän kyllä toiveesi syyn, ja olen vakuutettu, ettei löytyisi urhoollisempaa soturia vanhan Skotlannin vapauden puolesta, kuin sinä. Mutta, lapseni, sinun paikkasi on täällä kotona; kun isäsi on kaukana kotilieden äärestä, niin astuos sinä hänen sijaansa täällä kotona ja hoida kaikkia.“

„Kyllä, isä, sen olen tekevä parhaimpani mukaan.“

Veneet, jotka olivat täynnä väkeä, lähtivät liikkeelle, paitsi viimeistä, jonka piti viedä sir John sotalaivalle. Jätettyään vielä viimeiset sydämelliset jäähyväiset puolisolleen ja lapsilleen, astui hän veneeseen, ja niinpian kuin se oli saapunut herttuan laivalle, nostettiin ankkuri ja lähdettiin liikkeelle täysin purjein.

Linnan tornista pilkotti valo läpi yön pimeyden; siellä seisoi Griselda ja tähysteli pitkän aikaa siihen suuntaan, jonne laivojen merkkitulet olivat kadonneet näköpiiristä, samalla kuin yöilma leikkitteli hänen kiharoillaan ja suuteli hänen lumi-

valkoista otsaansa, jossa rajut ajatukset riehuivat sinne tänne.

Sir John huomasi laivansa takakanneita linnan tornista tuikkivan tulen, joka pienenemistään pieneni sikäli kuin koti jäi kauemmaksi, ja vihdoin näkyi se vain tuikkivana tähtösenä, lohduksen ja toivon tähtenä, jonka oli sytyttänyt tytär, joka kaikesta sydämestään rakasti isäänsä, joka iloila olisi uhrannut sydänverensä hänen puolestaan.

Kun aamu sarasti, oli rannikko enää tuskin huomattavissa. Laivat ohjasivat etelään ja pysyttelevät siksi kaukana merellä, että rannikko näkyi vain sinertävänä juovana.

Herttuan ensimmäisenä päämaalina oli Bute-saari, jossa oli sopiva maallenousupaikka, ja jonne herttuakunnan eteläisemmistä osista oli kutsuttu sotureita.

Toisen päivän illalla laskettiin maihin saaren lounaisrannikolle, jossa enemmän kuin kolmesataa hyvin varustettua ylämaalaista odotti herttuata ja tervehti häntä kaikuvilla ilohuudoilla.

Leirydyttiin meren lähellä olevalle suojaiselle paikalle, jossa tuumiskeltiin, mihin toimiin olisi ryhdyttävä lähimmässä tulevaisuudessa. Ennenkaikkea neuvotteli herttua etevimpien miestensä kanssa paikasta, joka olisi soveliain ase- ja muonavarastopaikaksi.

Muuan aatelismiehistä ehdotteli Ealanin vanhaa lujaa linnoitusta, joka oli eräässä niemen käressä, ja jota kalliot ja hietasärkät suojelivat niin

hyvin, että ainoastaan se, joka oli useampia kertoja kulkenut tämän vaivaloisen, melkeinpä läpikäsemättömän tien, voi löytää sinne. Meren puolelta oli linna melkein luokse pääsemätön sitä ympäröivien särkkien ja karien takia.

Tähän ehdotukseen herttua täydelleen suostui, ja päätettiin, että varhain seuraavana aamuna piti muutamien veneiden purjehtia anastamaan linna, jossa oli vain mitätön suojelusväki.

Niin kävikin. Urhoollinen Rumbold valittiin retkikunnan johtajaksi. Puolen päivän ajoissa seurasivat toiset veneet perässä.

Tuuli oli kaikkea muuta kuin suotuisa, niin että vasta kaksipäiväisen purjehduksen jälkeen saavuttiin Ealaniin. Muutamien urhoollisten miesten seuraamana meni Rumbold maihin ja hiipi lintaan; portaitten ja iskuhakojen avulla kiipesivät nuo hurjapäät muureille ja pääsivät siten aivan huomaamatta perille, sillä varusväellä ei ollut vihiäkään vaarasta. Rajuilman tavoin syöksyivät he varusväen kimppuun, ja muutamassa minuutissa oli se viimeiseen mieheen tapettu.

Kun herttua päivää myöhemmin ankkuroitsi laivastonsa linnan edustalle, liehuivat hänen lipunsa jo sen harjalla.

Nyt ponnistettiin kaikki voimat ollakseen valmiit päätäisteluun. Skotlantilaiset löysivät kohta käytävän linnan alapuolella olevaan syvään satamaan, jonka jälkeen he veneiden avulla hinasivat sotalaivansa tähän satamaan, johon he sitäpaitsi laittoivat pienen linnoituksen eräälle

kalliolle, ennestäänkin vaikeapäisyiseen sataman-
suuhun.

Skotlantilaisten innostus oli niin suuri, että he
jo kahden päivän kuluttua olivat saaneet kaikki
nämä varustukset valmiiksi, jonka jälkeen herttua
otti halttuunsa entisen maatilansa. Vahtimiehiä
sijoitettiin kaikkialle; tykit ladattiin sekä laivoilla
että linnoituksessa, ja nyt tarvittiin melkoiset voi-
mat karkoittamaan skotlantilaiset tästä lujasta ase-
masta.

Kuten jo mainittiin, oli Ealan yksi herttuan
alueista. Hän oli aina ennen mielellään käynyt
tässä kauniilla paikalla olevassa linnassa, ja siksi
olivat kuninkaalliset joukotkin täällä löytäneet
mukavan oleskelupaikan ja suuremmoiset ruoka-
varat. Mutta linnan viinikellaria eivät he olleet
löytäneet, sillä se oli tehty kallioon aivan lin-
nan alle.

Mutta herttuan palvelija avasi nyt tämän, ja koh-
ta valui tuota jaloa nestettä virtanaan — joskaan ei
ylenmäärin — herttualle ja hänen seurueelleen.

Tähän saakka oli onni suosinut näitä urhoja.
Mutta olipa heille kovatkin ajat tulevat.

Mac Callum More makasi vielä suloisessa
unessa seuraavana aamuna, kun Cochrane tuli
kiireesti huoneeseen ja herätti hänet.

„Ystäväni, katsokaapa ikkunasta,“ hän huu-
dahti, „Jaakko II näyttää aikovan tulla tänne
vieraisille, ja ettehän toki tahdo olla siksi epäkoh-
telias, että makaatte hänen tullessaan?“

„Te puhutte palttua“, vastasi herttua puoliuni-

sena, „Te vaan kadehditte suloista untani, jonka minä kuitenkin olen niin hyvin ansainnut. Missä näitte Jaakon“?

„Jos ette usko minua,“ vastasi Cochrane totisena, „niin katsahtakaapa ikkunasta tuonne kauemmaksi; luulen Teidän silloin tulevan kuningasta lähemmäksi, kuin mieleennekään olisi.“

Nyt vasta huomasi Mac Callum More sir Johnin puhuvan totta, hän hyppäsi ylös sängystä, pukeutui hiukan ja kiiruhti ikkunan luo. Hämmästykseseen hän huomasi, kuinka neljä suurta rekattia täysissä purjeissa tuli Ealania kohti. Kuninkaallinen lippu niiden mastossa näytti kyllin selvästi, minkä herran palveluksessa ne olivat.

„Mitään vahinkoa eivät ne voi meille saada aikaan,“ arveli Cochrane, „mutta varsin kummalliselta tuntuu, että ne jo tänä päivänä ovat täällä ja uhkaavat hyökätä. Kuinka ovat ne voineet saada meidän täällä olostamme niin tarkkoja tietoja? Minä luulen laivojen olleen täällä toimiamme vaikoilemassa.“

„Tosiaankin on aivan käsittämätöntä, kuinka ne ovat voineet meidät löytää,“ vastasi herttua, „mutta sattuma on heille varmaan ollut apuna.“

„Minä en usko sattumaa,“ vastasi sir John vakavana, „ennemmin luulen petoksen olevan vaikuttamassa asiaan“?

„Petoksen?“ huudahti herttua hymyillen, „ei, sir Cochrane. Hullutusta on sellaista ajatellakin; minä tunnen kaikki mieheni ja olen valmis itse puolestani vastaamaan heistä jokaisesta.“

„Niin — onnellista olisi, jos luottamuksenne väkeenne olisi varma, mutta voi meitä, kymmenkerroin voi meitä, jos niin ei olisikaan asian laita!“

„Te olette liian epäluuloinen“, selitteli herttua. „Annetaan vaan rekattien tulla niin lähelle meitä kuin haluavat, ne eivät missään tapauksessa voi meitä vahingoittaa. Sillaikaa kuin ne tyhjin toimin ovat täällä vartioimassa, valloitamme me Skotlannin ja kukapa tietää, kenties ne lopulta ovat iloisia, että pääsevät täältä ehjin nahoin.“

„Joka tapauksessa katson minä aivan välttämättömäksi ryhtyä asiaa tutkimaan“, selitti sir John. „Enkä luule sen synnyttävän erinomaisen suuria vaikeuksia. Rekatilla on useampia skotlantilaisia, jotka sisimmässä sydämessään ovat uskollisia Skotlannin asialle. Jos Te niin tahdotte, lähetän tänä iltana veneellisen luotettavia miehiä, jotka soutavat rekattien luo ja tarjoavat kaloja kaupaksi. Sillä tavalla tulee heille helpoksi joutua yhteyteen maamiestensä kanssa ja jos ei se onnistu ensi kerralla, niin teemme saman kokeen uudelleen huomenna. Lopuksi kyllä saamme haluamamme tiedot.“

„Teidän ehdotuksenne ei itsessään ole niinkään hullua“, vastasi herttua, „mutta meidän on tällä kertaa sitä mahdoton toteuttaa. Rekateissa luonnollisesti tunnetaan meidän suunnitelmamme, ja ennen pitkää saa kuningaskin siitä tiedon. Heti lähettää hän meitä vastaan kaikki käsillä olevat joukot, ja niitä on todellakin paljon. Sanokaa nyt itse, luuletteko Te, että me voimme raivata

itsellemme tien Inveraryyn näillä joukoilla, jotka meillä on käytettävänä, ennenkuin kuninkaan joukot ehtivät kokoontua.“

„Minä en mitenkään kiellä, että meidän pitää tämäkin ottaa kysymykseen, mutta ajatelkaapa, Argyle, jos meidän riveissämme on petturi, voi hän tehdä tyhjiksi kaikki ponnistuksemme, ja silloin tulee Skotlannin kohtalo vieläkin onnettomammaksi kuin se nyt on, puhumattakaan siitä, että tuo tyranni murhauttaa kaikki meidän rakkaimpamme. Jos meidän joukossamme on petturi ja meidän onnistuu päästä hänestä selville, niin silloin on myöskin varma, että kuninkaalla on joukkonsa valmiina hyökkäämään meidän päällemme. Silloin ei meillä ole mitään muuta tekemistä kuin pelastautua nopeasti pakenemalla ja siten pelastaa meidän rakastettu isänmaamme sanomattomista onnettomuuksista. Antakaa minun sen tähden panna toimeen suunnitelmani!“

„En todellakaan voi parhaalla tahdollanikaan siihen myöntyä,“ selitti herttua päättävästi, „se olisi täydelleen vastoin parempaa tietoa, jos jäisimme tänne väijyksiin ja antaisimme hyvän tilaisuuden luisua pois käsistämme. Teidän ehdotuksenne perustuu pelkkään epäluuloon, mutta se, mitä minä tahdon, perustuu pitkälliseen kokemukseen ja erittäin tarkkoihin tietoihin kansastamme ja olosuhteistamme. Antaen täyden tunnustuksen Teidän niin usein koetellulle ja kiitetylle urhoolisuudellenne ja huolimatta kiintymyksestäni ja kunnioituksesta Teitä kohtaan, pitää minun tällä

kertaa ehdottomasti pysyä käsityskannassani. Seuratkaa Tekin, Cochrane, sitä ja luottakaa minuun! Minä otan edesvastuun hartioilleni.“

„Koska Te niin jyrkästi pysytte mielipiteessänne, ettekä tahdo kuunnella neuvojeni, niin on minun asiani taipua, vaikkakin teen sen raskaalla sydämellä ja aavistaen pahinta. Milloinka luulette meidän pitävän lähteä?“

„Puolenpäivän aikana. Tahdotteko ehkä hyväntahtoisesti sitä ennen antaa joukoille tarpeelliset määräykset.“

„Se on tapahtuva. Kenen haluatte jättää tänne päälliköksi.“

„Eikö Rumbold ole siihen sopiva?“

„Siitä voisi tulla meille vaarallinen juttu, sillä jos hän saisi maata täällä toimetonna vuorokauden, voisi hän menehtyä malttamattomuudesta ja ehkäpä suorastaan ryhtyisi hyökkäykseen kuninkaan rekatteja vastaan. Ei, tulista Rumboldia voimme käyttää parempaan toimeen meidän armeijassamme. Ealanin päällikkyyden olen minä jättänyt Elfinstonelle. Hän on tehnyt minulle arvaamattomia palveluksia, kun meidän piti Hollannissa peitellä varustuksiamme, etteivät Jaakon vainukoirat olisi saaneet vihiä niistä. Hän on myöskin syntyisin englantilainen ja on yhtä viisas, kuin Rumbold on urhoollinen. Elfinstone on juuri oikea mies sillä paikalla, viisas, viekas ja terävänäköinen kuin kettu.“

„Niin, Tehän itse paraiten tunnette hänen,“ vastasi sir John kuivasti, „minä lähden nyt jaka-

maan tarpeellisia määräyksiä, ja puolenpäivän seu-
duissa ovat joukot lähtövalmiina.“

Kuninkaan rekatit tulivat niin lähelle linnaa,
kuin kulkuväylä sen salli, mutta ne eivät ryhty-
neet mihinkään toimiin.

Määrättynä aikana lähti herttua liikkeelle.
Ja samana päivänä hän tapasi kahdentuhannen
miehen suuruisen joukon skotlantilaisia, jotka oli-
vat saapuneet liittyäkseen hänen joukkoihinsa.
Nämä toivat muassaan sellaisen tiedon, että koko
Skotlanti oli kovasti kuohuksissa ja että kaikki
skotlantilaiset heti herttuan ensimmäisen voiton jäl-
keen yhtyisivät häneen; mutta samalla kertoivat
ne myöskin, että oli nähty suuria osastoja kunin-
kaan joukoista eri osissa maata.

Mac Callum More iloitsi suuresti tästä lisäyk-
sestä ja hän oli paraillaan järjestämässä äsken
saapuneita miehiä riveihinsa, kun hän kaukaa
kuuli tykkien jyskettä ja pyssyjen paukkinää.

„Varmaankin Rumbold on hyökännyt Ard-
kinglaan kimppuun“, huudahti herttua. „Rientä-
käämme sinne, ettei hän yksin saa niittää kun-
nia.“

Viimeiksi tulleissa joukoissa oli osasto ratsas-
tajia. Herttua käski kahden heistä laskeutua he-
vosen selästä, jotta Cochrane ja hän itse voisi
toisten etunenässä rientää paikalle. Hevoset oli-
vat paraassa kunnossa, ja pian saavuttiin taistelu-
paikalle. Herttua saapui oikeaan aikaan saadak-
seen nähdä, kuinka tuo huimapää Rumbold oli
asettanut kaksi kanuunaansa Ardkinglaan por

tille, ja viholliset ampuivat häntä mitä kiiyaimmin. Hetkinen — linnan portit särettiin, ja neljännes tunnin kuluttua liehui Skotlannin lippu linnan harjalla.

Taas saatiin aimo saalis kaikkea mahdollista tavaraa ja mikä oli kaikkein tärkeintä — kahdeksantoista täydessä kunnossa olevaa kanuunaa joutuivat Skotlantilaisten käsiin.

Ilo oli nyt ylimmillään. Mufta muutamat ymmärtäväiset aatelismiehet, jotka olivat saapuneet viimeiksi tulleiden joukkojen mukana, kielsivät herttuata hajoittamasta joukkojaan, sillä kuninkaallisethan eivät voineet olla kaukana. Argyle sitä vastoin oli niin varma voitosta, ettei hän tahtonut kuullakaan näitä järkeviä neuvoja.

Rumbold oli edeltäkäsinkin kiiruhtanut, ja herttua seurasi kintereillä.

Puolenpäivän tienoissa saapui Argyle korkealle kukkulalle, jonka itäisellä puolella oli suurehko suo; sen lävitse kulki muutamia polkuja, jotka kuitenkin täytyi tarkkaan tuntea, uskaltaakseen lähteä niitä pitkin kulkemaan.

Rumbold oli kulkenut tämän kunnan ohi, ja laskujensa mukaan piti hänen illaksi saapua mainitun suon reunalle.

Lyhyen päivällislevon jälkeen, joka kunnollisen ruoan puutteessa ei ollut vallan virkistävä, lähdettiin taas liikkeelle, ja herttua lohdutteli joukkoa huomauttamalla siitä runsaasta kestityksestä, joka heitä odotti saapuessaan seuraavana iltana Inveraryn kaupunkiin.

Mutta tuskin oli lähdetty marssimaan, kun kaukaa kuului kiväärin pauke. Koko joukko puhkesi raikuviin ilohuutoihin.

„Se on Rumbold, tuo urhoollinen, hyvä, reipas Rumbold! Hän raivaa meille tietä. Joutukaa, joutukaa, ettei hän yksin saa niittää kaikkea kunniaa ja kiitosta!“

Ja eteenpäin riennettiin, vaikkei suinkaan mallikelpoisessa sotilaskomennossa, sillä nythän jokaisen piti ensimmäisenä miehenä päästä perille.

Silloin tuli heitä vastaan ratsastajaparvi täyttä laukkaa. Vastaamatta moniin kysymyksiin, joita sateli sekä oikealta että vasemmalta, kiirehtivät ne herttuan luo, kertoakseen hänelle seuraavan Jobin sanoman: „Ylivoimainen vihollisjoukko on kokonaan piirittänyt Rumboldin, ja ainostaan pikainen apu voi hänet pelastaa“.

Heti ajaa karautti herttua edelleen, Cochranen ja Humen seuratessa hänen perässään joukkojen etunenässä. Hehkuen taisteluhalusta seurasivat joukot urheita johtajiaan, ja matkalla kuului yhä selvemmin kiväärien pauketta.

Puolen tunnin kuluttua olivat skotlantilaiset saapuneet taistelupaikalle.

Silmäiltyään pikimmiten olosuhteita, selvisi herttualle heti asema. Rumbold oli miehittänyt erään pienen koivuja ja kuusia kasvavan kunnan, jota vastaan vihollisen rykmentit, herttuan arvelun mukaan vähintään kuusi, olivat juuri tekevässä viimeistä ratkaisevaa hyökkäystä.

Silmänräpäystäkkään epäröimättä järjesti hert-

tua pienen joukkonsa ja syöksyi valtaavien sota-
huutojen kaikuessa taisteluun.

Kuninkaalliset joukot säikähtyivät perin poh-
jin huomattessaan selkäpuolelta hyökättävän hei-
dän kimppuunsa. Ne alkoivat horjua, hajaantua
ja pakenivat Rumboldin kunnasta kohti.

Mutta kaukana siitä että hän olisi pysynyt
levollisena ja odottanut, että Rumbold pelastau-
tuisi hänen luokseen, syöksyi herttua taisteluin-
nossaan yhä kauemmas, katsomatta oikealle tai
vasemmalle. Esteettömästi saapui hän kunnaalle,
riemuhuudoin tervehtivät häntä tietysti Rumbold
ja hänen perin väsyneet miehensä.

Englantilaiset, joita johti kuulu kenraali Athol,
eivät olleet vielä edes huomanneet, kuinka vähä-
lukuinen heidän uusi vihollisensa oli, ennenkuin
he taas lyöttäytyivät yhteen ja uudistivat aikai-
semman hyökkäyksensä.

Nyt muuttui herttuan asema vallan arvelutta-
vaksi. Tosin hän oli itse joukkoinensa piiloutu-
nut vihollista muutamien tiheiden pensaikoiden
taakse, mutta luodit, joita taukoamatta ja tiheään
sateli, sattuivat kumminkin monen uskollisen skot-
lantilaisen rintaan, ja herttua itse sai luodin toi-
seen poskeensa.

Jos englantilaiset olisivat tienneet, että hert-
tua itse oli heidän vastustajiensa joukossa, ei hän
varmaankaan olisi päässyt heidän käsistään.

Tällä välin saapui taistelukentälle herttuan
joukkoja pienissä parvissa, ja ne syöksyivät hur-
jina taisteluun ilman mitään johtoa.

Kun kenraali Athol huomasi uhkaavan vaaran, komensi hän useampia rykmenttejä muodostamaan lujan rintaman ylämaalaisia vastaan, jotka nyt huolimatta verrattomasta rohkeudestaan ja kuoleman halveksumisesta, eivät voineet murtautua tämän ihmismuurin läpi yhtyäkseen herraansa. Vaara, joka uhkasi Argylen herttuata, kasvoi joka silmänräpäys. Merimies Hume kiiti edestakaisin rohkaistakseen joukkoja, mutta kun hän ei rahtuistakaan ymmärtänyt maataistelua, sai hän itse asiassa aikaan enemmän epäjärjestystä kuin järjestystä.

Sir John Cochrane tuli pelastajaksi hädässä.

Nähtyään, että takaa-ajajien joukko suurenemistaan suureni, kiiruhti hän itse takaisin, ja verrattomalla tahdon lujuudella ja ankaruudella sai hän kokoon, paitsi omia kuuttasataa miestä, yhtä suuren joukon herttuan väkeä, ja myrskyn lailla lähtivät nämät nyt taistelukentälle.

Kenraali Athol sai pian kokea, että hän seiso vertaisensa vihollisen vastassa.

Kuten rajuilma hyökkäsi Cochranen joukko eteenpäin survaisten alleen kaikki, jotka tielle sattuivat. Englantilaisten rintama murtui, ja vallin raviin viskasi sir John kaikki esineet, joita miehistö ei tarvinnut.

Nyt olivat kaikki Skotlantilaisten voimat yhtyneet.

Cochrane riensi myrskyn lailla eteenpäin ja vapautti pian herttuan ja Rumboldin.

Korkealle kukkulalle hän sijoitti osan tykeistä

ja rupesi kiivaasti ampumaan kenraali Atholin rykmenttejä, pakottaen nämä peräytymään.

Skotlantilaisen musiikin soidessa ja kaikuvien sotahuutojen kuuluessa tunkeutuivat ylämaalaiset vihollisten päälle, ja vain yön tulo esti voittajat ajamasta takaa pakenevia englantilaisia heille tuntemattoman, vaarallisen suon läpi.

Muutama sata vankia mukanaan palasi Cochranen kukkulalle, jonka ympärille skotlantilaiset leiriytyivät yöksi. Lukuisat valkeat, joiden ympärille sotilaat kokoontuivat, leimusivat yön pimeydessä. Haavoitetut kannettiin pois ja koeteltiin parhaan mukaan lieventää heidän tuskiaan. Kaatuneet ystävät haudattiin soihtujen valossa, kun taas kuolleet viholliset heitettiin petoeläinten saaliiksi.

Tämän verisen päivän jälkeen olisi runsas ateria ollut paikallaan. Mutta mistä voitaisiin hankkia tarpeelliset värat? Kelle jotain oli jäänyt jällelle, hän jakoi sen veljellisesti toverien kesken, ja joka taas ei mitään saanut, se lohdutteli itseään toivolla, että saisi osan niistä runsaista ruokavaroista, joita kuninkaallisilla joukoilla oli Inveraryssa.

Heti kun oli annettu määräys ruveta levolle, kutsuttiin johtajat sotaneuvotteluun. Kun sir John tuli herttuan teltalle, tapasi hän täällä jo useimmat kokoontuneina. Samassa kun herttua näki sir Cochranen, riensi hän häntä vastaan ja syleili häntä tunnustaen samalla selvästi ja julkisesti hänet koko sotajoukon pelastajaksi.

Cochrane vetäytyi syrjään, ja jonkunlainen levottomuus hänen olennossaan todisti kyllin selvästi, ettei hänellä suinkaan ollut samat hyvät ajatukset tulevien tapahtumain kulusta kuin tuolla herkkäuskoisella herttualla.

„Mitä oikeastaan nyt hyödyttää pitää pitkiä sotaneuvotteluja,“ huudahti Mac Callum More. „Meidänhän on aivan helppoa tietää, mitä huomispäivä tuo mukanaan. Me lyömme ja hajotamme kaikki Atholin joukot, jollei hän mieluummin vetäydy takaisin sisämaahan. Sitten menemme minun isieni linnaan, ja kohta näen ympärilläni sekä ylämaalais- että alamaalaisjoukkoja, joiden avulla toden teolla voimme antaa kuninkaalle viimeisen, musertavan iskun.“

„Ennenkuin haudomme niin suuremmoisii suunitelmii,“ vastasi Cochrane, „ja koetamme saada niitä toteutetuiksi, täytyy meidän toki tutkia, onko meillä siihen mitään edellytyksiä. Meidän pitää kuulustella vankeja, ja pian saamme tiedon vihollisen voimasta.“

Kaksi englantilaista upseeria, jotka olivat vankien joukossa, kutsuttiin esiin kuulusteltaviksi.

Toinen niistä, ryhdikäs, harmaahapsinen mies, joka saatuaan luodin jalkaansa oli joutunut skotlantilaisten käsiin, lausui totisena:

„Jos koko teidän voimanne on siinä, minkä minä olen nähnyt, niin täytyy minun vain surkuttella teitä. Atholin rykmentit ovat näet osia niistä vankousta joukoista, jotka ovat sijoitetut täällä olevan taistelulentän ja Inveraryn välille, ja jotka

vain odottavat Argylen herttuata. Sehän olisi jo aikoja sitten pitänyt olla teille hyvin tiettyä, kun kuningas niin pitkän aikaa on valmistautunut tälle retkelle“.

Herttua ja Cochrane loivat tällä välin toisiinsa paljon merkitseviä, mutta samalla surullisia silmäyksiä.

Vielä tehtiin upseereille muutamia kysymyksiä, ja sitten heidät vietiin pois.

Rumbold huudahti: „Vanha kettu oli kyllin viekas. Tekisi mieli melkein uskoa, että kuningas on käskenyt hänen antautua vangiksi valehdellakseen meille joukoista, jotka eivät vielä koskaan ole nähneet päivän valoa“.

Cochrane ravisti totisen näköisenä päätään. „Oi ei, sitä pahempi“, sanoi hän, „se, mitä englantilainen kertoi, on kyllä totuuden kanssa yhtäpitävä. Nyt meidän täytyy vielä kuulustella toisia vankeja“.

Suuri osa näistä tuotiin nyt esille, mutta kaikkien kertomukset olivat siihen määrin yhtäpitäviä, että Rumboldinkin täytyi vihdoin uskoa upseerien puhuvan totta.

„Niin, mitä nyt on tehtävä?“ kysyi herttua. „Rekatit me kyllä olisimme saaneet hävitetyiksi, mutta nuo suuret sotajoukot, jotka tekevät tyhjäksi meidän etenemisemme Inveraryyn, tekevät turmion tuoman kepposen meille suunnitelmiimme nähden. Kova onni leikittelee kanssamme“.

„Älkää kutsuko sitä kovaksi onneksi“, sanoi Cochrane vakavana. „Ei, kaikki on todellakin

edeltäpäin valmistettu, ja on johtunut ilkeimmän laatusesta petoksseta. Eräs Teidän puoluelaisistanne on alusta alkaen seurannut toimiamme ja koko ajan antanut tietoja niistä kuninkaan puoluelaisille. Sen johdosta ovat rekatit Ealanin edustalla, ja sen johdosta majailevat nyt suuret sotajoukot Inveraryn luona“.

„Mitenkä Te uskallatte päästää huuliltanne moisia sanoja?“ puhkesi Hume puhumaan. „Eikö meidän urhoollisuutemme ja rohkeutemme, eivätkö saamamme haavat ja kärsimämme vaivat ole kyliksi todistuksena uskollisuudestamme ja rehellisyydestämme?“

Skotlantilainen aatelismies katsoi suuttunutta miestä tuimasti silmiin ja vastasi levollisena:

„Oletteko Te sitten ainoa, joka olette seurannut herttuaa? Muutoin saatte Te vastata vaan omista töistänne. Sitä paitsi on Teidän käytöksenne jotain omituista“.

Hume oli raivosta pakahtua. Hän laski käntensä miekan kahvaan ja huusi:

„Sitäkö varten tahdotte meitä moisella tavalla häväistä, että olette herttuan suojeluksen alaisena? Jollei niin olisi asian laita, niin saisitte kerrankin toden teolla näyttää rohkeuttanne, josta niin usein olette kerskaillut“.

„Rauhoittukaa!“ huudahti herttua käskevästi ja astui riitelevien väliin. „Kuinka uskallatte Te Hume, moisella tavalla menetellä joukkoni urhoollisinta ja kokeneinta päällikköä kohtaan?“

„Minustakin tuntuu tämä käytös hyvin kummalliselta“, sanoi Rumbold.

„Näistä kolmesta sadasta miehestä, jotka meidän kanssamme astuivat laivaan Hollannissa, voi varsin hyvin joka toinen olla petturi“.

„Missä on herttua, missä on Mac Callum More?“ kuultiin huuto. „Viekkää minut hänen luokseen!“

„Täällä minä olen“, huudahti herttua. „Tulkaa tänne!“

Hien, lian ja veren tahraama soturi kävi hoiperrellen tulen luo ja vaipui perin väsyneenä maahan.

„Sinut on petetty, Mac Callum More“, änkytti hän. „Elfinstone on pettänyt Sinut. Ealan on taas vihollisen vallassa, ja koko sen varusväki on surmattu. Neljäsataa englantilaista on seurannut minun kintereilläni hyökätäkseen päällesi päivän sarastaessa“.

Syvä hiljaisuus seurasi näitä kamalia sanoimia. Rumbold vain huitoi nyrkeillään ilmaan. „Käärme“, mutisi hän, „jos nyt pääsemme tästä pälkähästä, niin ei minun kostonhaluni ole tyydytetty, ennenkuin se on saanut juoda petollisen, uskottoman sydämesi verta.“

Cochrane seisoi siinä käsivarret rinnalla ristissä tähystellien tuleen, herttua oli kääntänyt katseensa Inverarya, isäinsä linnaa kohti, joka sei niensä sisään kätki kaikki, mikä hänelle maailmassa oli rakasta, kallista.

„Se on ohi“, mumisi hän lopuksi tuskin kuuluvasti. „Unelmamme vapaudesta ja onnesta saa

pikaisen, verisen lopun. Sillä jollemme täällä vapaaehtoisesti etsi kuolemaa, niin vuotaa kaikkien meidän veremme Jaakon pyövelikirveen iskusta“.

„Käyköön niinkin!“ lisäsi hän, ojentaen samalla komean vartalonsa. „Me tulemme kaikissa tapauksissa näyttämään noille verikoirille, että me osaamme kuolla oikeina skotlantilaisina, ja jos mahdollista otamme heistä suurimman osan mukanaamme kuolemaan. Tuolla ylhäällä“, hän katsoi kummallisoin katsein ylös tummaan tähtitaivaaseen, „tuolla ylhäällä on tyrannin valta lopussa“.

Rumbold paljasti silmänräpäyksessä miekkansa, jota häpeällinen teko ei koskaan ollut tahrannut. „Niin, kuolkaamme kunnialla!“ lausui hän. „Huomenna on meidän kunniamme päivä ja miekkoinemme olemme me uurtavat omat hautakirjoituksemme kuninkaan joukkojen keskuuteen“.

Cochrane oli tähän saakka seisonut ääneti päätä rintaa vasten painuneena. Nyt hän kääntyi tovereittensa puoleen ja sanoi:

„Kuolemaan ehtii aina. Luonnollisesti ei voi enää olla puhetta mistään Inveraryn anastamisesta, mutta jos jäämme tänne aamun koittoon saakka, niin silloin voimme olla varmat, että joka mies meistä saa surmansa. Mutta löytyy vielä yksi pelastuksen tie, jonka kautta voimme korvata kaiken sen vahingon, jonka tuo tunnoton konna on meille hankkinut“.

Suurimmassa jännityksessä lähestyivät päälliköt häntä. Hän jatkoi: „Oikealla meistä on suuri rahkasuo, ja sen läpi kulkeminen olisi uhkapeliä

sille, joka ei sitä ollenkaan tunne. Mutta minä tiedän kumminkin, että pari kovaa polkua kulkee sen lävitse, ja meidän joukoissamme on aivan varmaan muutamia, jotka tuntevat nämä polut. Nyt keräämme ensin puita nuotiotuliin, niin että englantilaiset näkevät liekkien loimun mahdollisimman kauan. Sitten lähdemme liikkeelle, ja aamulla varhain olemme me Lach Long lähdön rannalla. Täällä ylämaalaisemme hankkivat meille tietoja, ja me jatkamme matkaa alamaahan. Siellä marssimme me samaten pääkaupunkiin Glaskowiin. Sen muurien sisäpuolella on meillä monta ystävää, ja jos me vain saamme Glaskowin ja sen avulla koko alamaan haltuumme, niin ei löydy ainoatakaan niin korkeata muuria, että se estäisi meitä pääsemästä Inveraryyn“.

Kyynelsilmin ja sykkivin sydämin kuuntelivat kaikki Cochranen sanoja, ja niidenkin rinnassa, jotka hetki sitten olivat olleet alakuloisia ja toivottomia, oli toivo herännyt. Cochranen rohkeatuuma antoi jokaiselle riemun aihetta, siihen yhdyttiin täydelleen ja kiiruhdettiin sitä panemaan toimeen.

Joukoissa oli kolme soturia, jotka sanoivat tuntevansa suon yli vievät polut. „Polkuja on neljä“, he sanoivat, „mutta ainoastaan kahta voidaan käyttää näiltä paikoilta lähdeittäissä, ja näitä myöten voi kyllä kulkea yölläkin“.

Pian oli saavuttu suolle, se huomattiin inhoitavasta hajusta, joka siitä levisi.

Cochrane antoi puolet joukostaan oppaiden

johtamina kulkea edellä ja pysytteli itse jonon keskellä nähdäkseen, että kaikkialla vallitsi järjestys, joka nyt, jos koskaan, oli mitä välttämättömintä.

Nelimiehisissä riveissä kulki joukko edelleen. Suo hyllyi, ja useassa paikassa vaipuivat sotamiehet polviaan myöten liejuun.

Äkkiä kuului etujoukoista huutoa ja melua. „Seisattukaa!“ huudettiin sieltä, „seisattukaa!“ Kuului sekaisin pelon ja vihan huudahtuksia, ja sitten oli kaikki hiljaa ja ääneti.

Cochrane, joka turhaan oli ponnistellut päästä joukkueensa etunenään, sai nyt tietää, että opas ynnä parikymmentä miestä olivat vaipuneet suohon ja hukkuneet.

Synkkä epätoivo valtasi koko osaston, ja taaskin oli Cochranen koetettava herättää rohkeutta masentuneessa miehistössä.

Hän alkoi nyt itse kulkea etunenässä pysyn perällä koetellen joka askel maaperää, ja jos joku tuli liian lähelle häntä tai tahtoi mennä hänen ohitse, niin uhkasi hän muutta mutkitta pistää sen kuoliaaksi. Sillä tavalla kuljettiin hiljalleen eteenpäin, kunnes päivä alkoi koittaa. Kaukaa siinti muuan kukkula, ja nääntyneissä sutureissa heräsi taas toivoa, kun — oi, voi — nähtiinkin, että yön aikana oltiin kulettu harhaan, oli kierretty suon ympäri ja oltiin taas saman kukkulan luona, josta edellisenä iltana oli lähdetty tuolle onnettomalle retkelle. He voivat jo kaikki nähdä jälkeen jättämänsä kuolleet toverit ja aamu-

tuuli kuljetti haavoittuneiden huudon ja voihtinan heidän korviinsa.

Mitä oli nyt tehtävä? Warman kuolema seuraisi, jos tässä ruvettaisiin taisteluun englantilaisten kanssa. Cochrane käski sentähden miehistönsä hakea suojaa kätkeytymällä suoheinikkoon ja odottaa mitä tapahtuisi. Mahdollisesti oli herttuan onnistunut päästä perille, ja kun englantilaiset tulisivat paikalle ja näkisivät pelkkiä kuolleita ja haavoittuneita, niin kääntyisivät he aivan varmaan takaisin, ja siten voisivat skotlantilaiset mahdollisesti pelastua.

Niinpiankuin päivä sarasti marssivat englantilaiset paikalle. Voi eroittaa haavoittuneiden vaikeroimiset englantilaisten heitä julmasti rääkätessä.

Puolenpäivän seuduissa vetäytyivät englantilaiset joukot takaisin, ja vasta illan tullen uskalsi Cochrane koota jäännökset joukostaan — tosiaankin surkean näköinen joukkue! Koko päivän olivat he maanneet kostealla suolla ja hengittäneet siitä lähteviä myrkyllisiä höyryjä eivätkä edellisenä päivänä olleet saaneet minkäänmoista ravintoa.

„Onnettomuus on kovasti meitä kohdannut“, alkoi Cochrane puhua heille. „Kaikki mitä tähän saakka olemme tehneet, on nyt kokonaan tehty tyhjäksi. Nyt on kysymyksessä pelastaa oma henemme. Ei maksa vaivaakaan palata kotiin, sillä siinä tapauksessa teidät heti saataisiin käsiin ja tapettaisiin. Lähtekää sen sijaan tuntureille, kar-

jamajoille. Mahdollisimman pian voitte saada kut-
sun uudelleen ja silloin olemme me niin valmiit,
että voitto on varmasti meidän. Jumala teitä
suojelkoon, urhoolliset ystäväni!“

Kyynelsilmin ottivat sotilaat jäähyväiset ra-
kastetulta päälliköltä ja hajaantuivat eri tahoille
tuntureille. Kaksi heistä ei mitenkään tahtonut
erota Cochranesta, ja he saivat vihdoin luvan seu-
rata häntä.

Näiden kahden uskollisen ystävänsä seuraa-
mana lähti Cochrane myöskin vuorille. Hänellä
oli näet siellä ystäviä, jotka kyllä suojelisivat,
siksi kunnes vapauden päivä vihdoin koittaisi.

Puolenpäivän aikana saapuivat he pienen
lahden perukkaan, jossa he näkivät matalan ka-
lastajamajan. He pääsivät sisään, ja kalastaja,
joka oli aivan yksin, pani heidän eteensä kaikel-
laista ruokaa, mitä talossa löytyi. Syötyään ja
juotuaan aika lailla, etsivät he pehmeän lämpöi-
sen makuupaikan heinälavitsalla, ja pian makasi-
vat he mitä sikeimmässä unessa.

Ei voinut nimittäin mitenkään otaksua, että
vihollinen saattaisi tulla näin syrjäiseen paikkaan.

Aamupuoleen yötä, ennenkuin päiväkään oli
ehtinyt nousta, heräsi Cochrane kolinaan ja me-
luun. Kun hän katsahti ympärilleen, huomasi hän
muutamia tummia olentoja keskenään käsikäh-
mässä.

„Mitä on tekeillä?“ huudahti hän, ja hyppäsi
ylös, mutta samalla syöksyi useampia miehiä hänen
kimppuunsa ja epätoivoisen vastarinnan jälkeen

sidottiin hänen kätensä ja jalkansa, ja hänet kannettiin ulos majasta.

Cochrane huomasi nyt joutuneensa englantilaisten sotamiesten käsiin. Hänen molemmat toverinsa ja kalastaja makasivat samaten sidottuina mökin edustalla.

Viivytyään jonkun aikaa mökillä lähti englantilainen osasto liikkeelle. Vangeilta päästettiin ensin jalat vapaiksi kahleista, ja sitten jatkettiin matkaa edelleen. Aatelismiehen komea ulkomuoto ja käskevä katse herätti raaossa sotamiehissä niin paljon kunnioitusta, että ne pian lakkasivat röyhkeilemästä.

Muutaman tunnin marssimisen jälkeen oli osasto saavuttanut sen joukon, josta se oli eronnut pienenä partiojoukkona ja jonka ylipäällikkönä oli Athol, joka kaksi päivää sitä ennen oli kärsinyt edellä mainitun tappion. Kenraali oli teltassaan, toimittaen virkatehtäviään, jonka tähden vangit saivat odottaa ulkosalla jonkun aikaa. Englantilaiset upseerit tarkastelivat ihmettelystä myöskinä tuota niin kuuluisaa kapinallisten johtajaa ja puhuivat kuiskaellen hänen urotöistään.

Vihdoin tuli kenraali ulos. Hän vetäysi askeleen taaksepäin nähdessään edessään sir Johnin muhkean vartalon.

„Sir John Cochrane“, alkoi kenraali. „Minä tunnustan Teidät urhoollisimmaksi mieheksi, mitä olen koskaan kohdannut ja kunniani kautta vakuutan, ettei pieninkään ruma teko ole mainettanne tahrannut. Ottakaa vastaan tämä tunnus-

tukseni, kun olen pakotettu täyttämään raskaan velvollisuuteni.“

„Minä kiitän Teitä“, vastasi Cochrane, ojentäen kätensä kenraalille. „Tiedän, että kuolema on edessäni, ja odotan sitä suurimmalla tyyneydellä. Onko kuningas määrännyt, että tuomio on pantava heti täytäntöön?“

„Ei“, vastasi Athol, „niin pian ei toki kohtalonne ratkaista. Teidät viedään täältä Edinburghiin, jossa kuninkaan itsensä asettama sota-oikeus on Teidät tuomitseva. Argyle ja Rumbold ovat jo sinne menossa. Vaarallisista haavoistaan huolimatta täytyi viime mainitunkin lähteä mukaan.“

„Jaakko kuningas tahtoo varmaan nauttia uhriensa tuskista,“ arveli sir John. „No niin, tehköön niin! Se hetki ei varmaankaan ole enää kaukana, jolloin hänenkin osansa on näytelty loppuun. Ei toden teolla tarjita liian suurta arvaamiskykyä voidakseen ennustaa, ettei Jaakko kuningas ole kuoleva valtaistuimellaan.“

Kenraali osoitti kaikkea mahdollista kunnioitusta sir Johnille. Kalastaja, joka oli vangittu samalla kertaa kuin hänkin, laskettiin vapaaksi, ja molemmat soturit, jotka olivat häntä seuranneet, saivat jäädä hänen luokseen. Kestitettyään heitä ensin runsaasti, otti hän itse selvän, että he saivat hyvän lepopaikan yöksi, ja seuraavana aamuna lähetettiin heidät Edinburghiin jätettäväksi siellä tuomarien käsiin.

Niinä kolmena vuotena, jolloin Jaakko kuningas hallitsi, pani hän varmaan toimeen useam-

pia julmia tekoja, kuin yksikään hänen edeltäjistään. Sentähden vihattiin häntä yhtä paljo Englannissa kuin Skotlannissa, ja tieto tästä oli varmaan yhtenä vaikuttavana syynä siihen, että hän esiintyi kaikkialla niin säälimättömänä ja julmana, kuin hänen villi eläinluontonsa suinkin salli. Hän luuli voivansa pelon avulla pitää kansan levollisena.

Rumboldia, joka oli ensiksi vangittu, kuulteltiin myös sentähden ensimmäisenä. Vaarallisesti haavoitettua miestä kohtaan meneteltiin suurimmalla julmuudella. Häntä kuletettiin edes takaisin vankilan ja tutkintopaikan väliä, ja häntä soimattiin roistoksi ja petturiksi.

Pää pystyssä kesti hän kärsimykset, ja kun hän sai kuulla kuolemantuomionsa, ei ainoakaan väre hänen kasvoillaan muuttunut.

„Sitähän minun olisi pitänyt odottaakin moiselta rosvojoukolta“, sanoi hän, „tappakaa minut niinkuin olette tappaneet niin monta viatonta ennen minua! Henkenihän olen pakotettu antamaan teille, mutta sieluni on Jumalan suojeluksessa!“

Hirsipuussa huudahti hän: „Jumala siunatkoon tulevaa vilpitöntä kuningasta, jonka toivon Englannin kerrankin saavan!“

Kun tuo urho oli kärsinyt häpeällisen kuoleman hirsipuussa, otettiin hänen ruumiinsa alas ja revittiin hevosten välissä kappaleiksi.

Seurasi sitten herttuan vuoro. Häntäkin kidutettiin ja rääkättiin, pääasiallisesti siitä syystä että hän ilmaisisi rikostoverinsa, mutta ääntäkään ei hän päästänyt huuliltaan. Hän tuomittiin luon-

nollisesti kuolemaan, ja se pantiin täytäntöön Edinburghin torilla. Hänen päänsä ripustettiin tikapuihin hänen entisen vankilansa oven eteen.

Viimein tuli sir John Cochranen vuoro. Koko hänen perheensä oli rientänyt Edinburghiin ryhtyäkseen kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin hänen pelastamiseksi.

Cochranen isä eli vielä, vaikkakin oli hyvin vanha. Hän oli kreivi Dundonald, jonka arvonimen ja omaisuuden poika tulisi vielä perimään. Kunnianarvoisa vanhus ei ollut pelännyt vaivoista matkaa Edinburghiin lausuakseen siellä hyvän sanan poikansa puolesta.

Mutta kuinka voi vaikuttaa mitään tuomareihin, joille edeltäpäin oli määrätty, mimmoisen tuomion heidän piti langettaa? Kuolemantuomio määrättiin, ja asiakirjat lähetettiin Lontooseen kuninkaan allekirjoitettaviksi.

Ennenkuin tuomio allekirjoitettuna saapui, ei voitu mitään toimittaa.

Kahdeksan päivää tarvitsi ratsastava lähetti mennäköseen Edinburghista Lontooseen ja yhtä pitkän ajan tullakseen takaisin. Siis oli sir Johnilla vielä neljätoista päivää elinaikaa.

Erityisenä armonosotuksena sallittiin hänen ottaa perheeltään jäähyväiset. Tuomarit olivat määränneet tätä varten kolmannen päivän ennen lähetin saapumista kuninkaan luota.

Oltiin marraskuussa. Harmaa, pilvinen taivas valui virtanaan vettä, ja myrsky ulvoi hurjasti.

John Cochranne istui yksinäisessä vankilassa.

Hän puristi lujasti käsiään kosteata kiviseinää vasten, aivan kuin olisi tahtonut siten tyyntä sydämensä rajua sykintää.

Kuoleman pelosta ei hän vavissut. Olihan hän niin usein katsellut kuolemaa silmästä silmään taistelukentällä! Ei, ajatellessaan rakkaita omaisiaan vapisivat hänen kätensä, ja hänen sydämensä sykki kiivaammin. Hän oli näet hellin puoliso ja paras isä, ja kaikki hänen lähimpänsä olivat mitä sydämellisimmin häneen kiintyneet.

Nyt oli päivä tullut, jolloin hänen piti ottaa jäähyväiset niiltä, jotka olivat hänelle maan päällä kalleimmat ja rakkaimmat.

Kuka voisikaan kuvata sitä hetkeä, jolloin vankilan ovet avautuivat, hänen puolisonsa itkien heittäytyi hänen syliinsä ja hänen poikansa kalpeina ja itkuisina seisoivat hänen edessään. „Me kuolemme kanssasi“, kuiskasivat he.

Jäähyväishetki oli ohi. Sir John oli taas yksin kopissaan. Kaikki hänen rakkaansa olivat olleet hänen luonaan, lukuunottamatta hänen silmäteräänsä ja sukunsa ylpeyttä, hänen tytärtään Griseldaa. Ja häntä oli kuolemaan tuomittu kuitenkin hartaimmin toivonut näkevänsä.

Myöhemmin illalla avattiin vankilan ovi, ja sisään astui vartija mukanaan nuori nainen, jolla oli kuningattaren ryhti. Tummat kiharat ympäröivät erinomaisen kauniita, tällä hetkellä marmorin kalpeita kasvoja, ja raaka huomautus, jonka vartija juuri aikoi lausua, jäi sanomatta hänen

käskevän katseensa vaikutuksesta. Vartija vain mutisi: „puhelua ei saa kestää aivan kauvan!“

Senjälkeen hän poistui jättäen isän tyttären yksikseen.

„Griselda“, huudahti vapaaherra, puristaen rakastettua tytärtään vasten rintaansa.

„Oi isä, rakas isä!“ hyväili häntä tuo onneton tyttö koettaen turhaan pysyä tyynenä.

„Jumala auttakoon sinua ja niitä toisia, jotka olette minulle rakkaat! Hän olkoon kanssanne loppuun saakka! Pelkäsin jo, ettei minun sallitaisi vielä kerran saada puristaa lemmikkiäni vasten sydäntäni. Jos se olisi minulta kielletty, olisi se ollut kuoloa katkerampi. Ota siis nyt vastaan viimeinen siunaukseni!“

„Ei, ei viimeistä, minun isäni ei kuole, eikä saa kuolla!“

Surullisena pudisti kuolemaan tuomittu päänsä. „Oi, jospa vain voisin lohduttaa Sinua“, sanoi hän, „mutta ei ole mitään toivoa. Jaakko ei ole vielä koskaan päästänyt saalista käsistään. Kolmen päivän kuluttua — — Rumbold ja Argyle saivat myöskin kuolonsa pyövelin kädestä.“

„Taivas on oikeuden tuntoinen, se ei tahdo että Sinun nyt juuri pitää kuolla. Sinähän et lähtenyt taisteluun itseäsi puolustaaksesi. Sinä tartuit miekkaan puolustaaksesi vääryyttä kärsineitä ja isänmaatasi. Kumminihan on kuninkaan rippi-isän ystävä, minä menen hänen luokseen ja hän on rukoi-leva puolestasi. Jaakko on Sinua armahtava.“

„Oi ei, älä koeta, sillä ei ole pienintäkään

toivoa olemassa. Lähetti mukanaan allekirjoitettu kuolemantuomio on täällä parin päivän kuluttua ja silloin“

„Mutta minun isäni ei ole kuoleva“, huudahti tyttö säkenöivin silmin ja lankesi isänsä eteen polvilleen. „Siunaa minua, isä, mutta älä viimeistä kertaa. Rukoile hartaasti Jumalaa, että tyttäresi aikeet onnistuisivat. Nyt eroamme nähdäksemme kumminkin pian toisemme.“

„Mitä sinulla on mielessä, lapseni?“ kysyi vapaaherra keskeyttäen hänen puheensa. „Älä koeta mitään tehdä asian vuoksi, joka auttamattomasti on mennyttä! Mitä Sinä aiot tehdä? Puhu!“

„Älä kysy minulta, isä, mutta siunaa minua!“

Samana hetkenä astui vartija sisään, Griselda syleili vielä kerran isäänsä ja riensi sitten pois.

Illalla, sen jälkeisenä päivänä, jolloin Griselda oli käynyt isäänsä tervehtimässä, kulki yksinäinen matkustaja sitä tietä, joka vie Edinburghista Berwickiin.

Hänellä oli yllään karkeat vaatteet, jommoisia käytetään näillä tienoilla. Nuttu oli napitettu ylös kaulaan saakka, ja karvalakki oli painettu alas otsalle, jotta siitä olisi parempaa suojaa sadetta ja myrskyä vastaan.

Kun matkamies oli saapunut Berwickiin, meni hän yksinkertaiseen majataloon, otti pienestä mytystä palasen leipää ja tilasi lasin viiniä. Vain muutamia minuuttia hän viipyi täällä, jonka jälkeen hän taas jatkoi matkaansa.

Oli jo aivan yö, yhä ankarammin ja anka-

rammin raivosi myrsky ja vettä tuli kuin saavista kaataen. Kun matkamiehen piti mennä kaupungin laidassa olevan sillan yli, sanoi vahtisoturi: „Taivas Sinua auttakoon, nuori mies, ja suojelkoon Sinua moisenä yönä!“

„Amen,“ vastasi vaeltaja, „ja sydämestäni kiitän Sinua toivotuksistasi.“ Hän kulki edelleen sillan yli ja muutaman minuutin kuluttua oli hän saapunut autiolle Tveegmouthin kankaalle. Vain muutamia surkastuneita pensaita ja kanervaa kasvoi niukalti siellä täällä.

Vaivaloisesti pääsi matkamies eteenpäin rajuilmassa, joka täällä sai esteettömästi raivota kaikessa mahtavuudessaan. Kun hän oli saapunut peninkulman päähän Berwickistä, näytti siltä kuin ei hän enää jaksaisi kauemmaksi. Hän haki suojapaikkaa muutamien orjantappurapensaiden takaa. Kun hän oli täällä levännyt puolen tunnin ajan, kuului maantieltä hevosen kengän kopsetta. Se oli kuninkaan sanansaattaja, joka kuletti mukanaan olevassa nahkalaukussa kuninkaan allekirjoittamaa kuolemantuomiota.

Yht'äkkiä tunsu tämä, mitenkä vankka käsi viskasi hänet alas hevosen selästä, ja ennenkuin hän oli ehtinyt puolustaa itseään tahi tehdä vastarintaa, oli häneltä otettu nahkalaukku, ja se oli kadonnut yhdessä tuon uhkarohkean hyökkääjänsä kanssa.

Laukussa olikin aivan oikein muun muassa Cochranen kuoleman tuomio.

Sotilaan hevonen kiiti täytttä laukkaa kotia kohti ja hänen itsensä täytyi lähteä jalkaisin tal-

lustelemaan Berwickiin. Hän voi kuitenkin olla iloinen, että pääsi perille ehein nahoin.

Tämän johdosta lykkäytyi Cochranen kuolema neljätoista päivää, ja hänen perheensä sai uutta toivoa, joka ei kuitenkaan ollut pitkäaikaista. Kaikki Dundonaldin kreivin ponnistukset olivat turhat; julma kuningas kirjoitti uudelleen tuomion alle, ja vielä kerran lähti sanansaattaja pohjoiseen.

Taaskin hän oli saapunut tuolle onnettomalle kankaalle. Tällä kertaa alkoi hän ratsastaa sen yli täyttä laukkaa ladattu revolveri oikeassa kädessä. Kuu paistoi kirkkaana, valaisten koko ympäristön. Hän sivuutti juuri erään pensaikon, kun revolveri laukaistiin niin likellä häntä, että tuli oli polttaa hänen kasvonsa. Hänen hevonsensa nousi pystyyn ja kaatui korskuen tielle, hän itse lensi hyvän matkaa tieltä.

Seuraavassa silmänräpäyksessä makasi rosvo polvillaan hänen päällään uhaten pistää häntä pitkällä kiiltävällä tikarilla.

„Anna tänne nahkalaukkusi,“ käski rosvo, „muutoin pistän sinut kuoliaaksi.“

Kauhistuksesta vavisten täytti lähetti käskyn, ja rosvo riensi matkoihinsa.

Taas täytyi vapaaherran mestaus lykätä toistaiseksi, uudelleen lähetettiin sanansaattaja kuninkaan luo, ja nyt ryhdyttiin mitä tarmokkaimpiin varovaisuuskeinoihin, voidakseen olla varmat siitä, ettei lähetti ainakaan tällä kertaa palaisi tyhjin toimin.

Silloin — kaksitoista neljästätoista päivästä

oli jo kulunut — kuuli sir John jonkun kiirein askelin lähenevän hänen koppiaan. Ovi avautui ja vapautuskirja kädessä heittäytyi vanha Donaldin kreivi poikansa syliin.

Oli tapahtunut uskomattomia asioita. Kuninkas oli voitonhimosta peruuttanut päätöksensä. Viidestäsadasta punnasta — siihen aikaan tavattoman suuri summa — oli kreivin onnistunut ostaa poikansa vapaaksi.

Tämä päätettiin heti vankilasta ja vanhan isänsä seurassa hän palasi ikivanhaan linnaansa, jossa hän ilokyyneleihin otettiin vastaan, mutta tälläkin kertaa hän kaipasi Griseldaansa.

Silloin ilmoitti palvelija taloon tulleen vieraan, joka halusi puhutella sir Johnia, ja heti laskettiin hän sisään.

Sisään astui nyt nuori mies puettuna karkeatekoisiin vaatteisiin, nahkalakki vedettynä otsalle, ja nutun kaulus nostettuna pystyyn. Hän astui sir Johnin luo, ojensi hänelle kaksi paperia ja sanoi: „kun olette nämä lukenut, niin heittäkää ne tuleen!“

Cochrane silmäili niitä ja ihmeissään tempasi hän ne vieraan kädestä.

Hän oli saanut käsiinsä molemmat kuninkaan allekirjoittamat kuolemantuomionsa.

„Pelastajani“, huudahti hän, „pelastajani seisoo edessäni!“

Nämä sanat kuultuaan kiiruhtivat lapset vieraan luo syleillen hänen polviaan, ja heidän äitinsä sekä kreivi ojensivat nöyrästi kätensä hänelle.

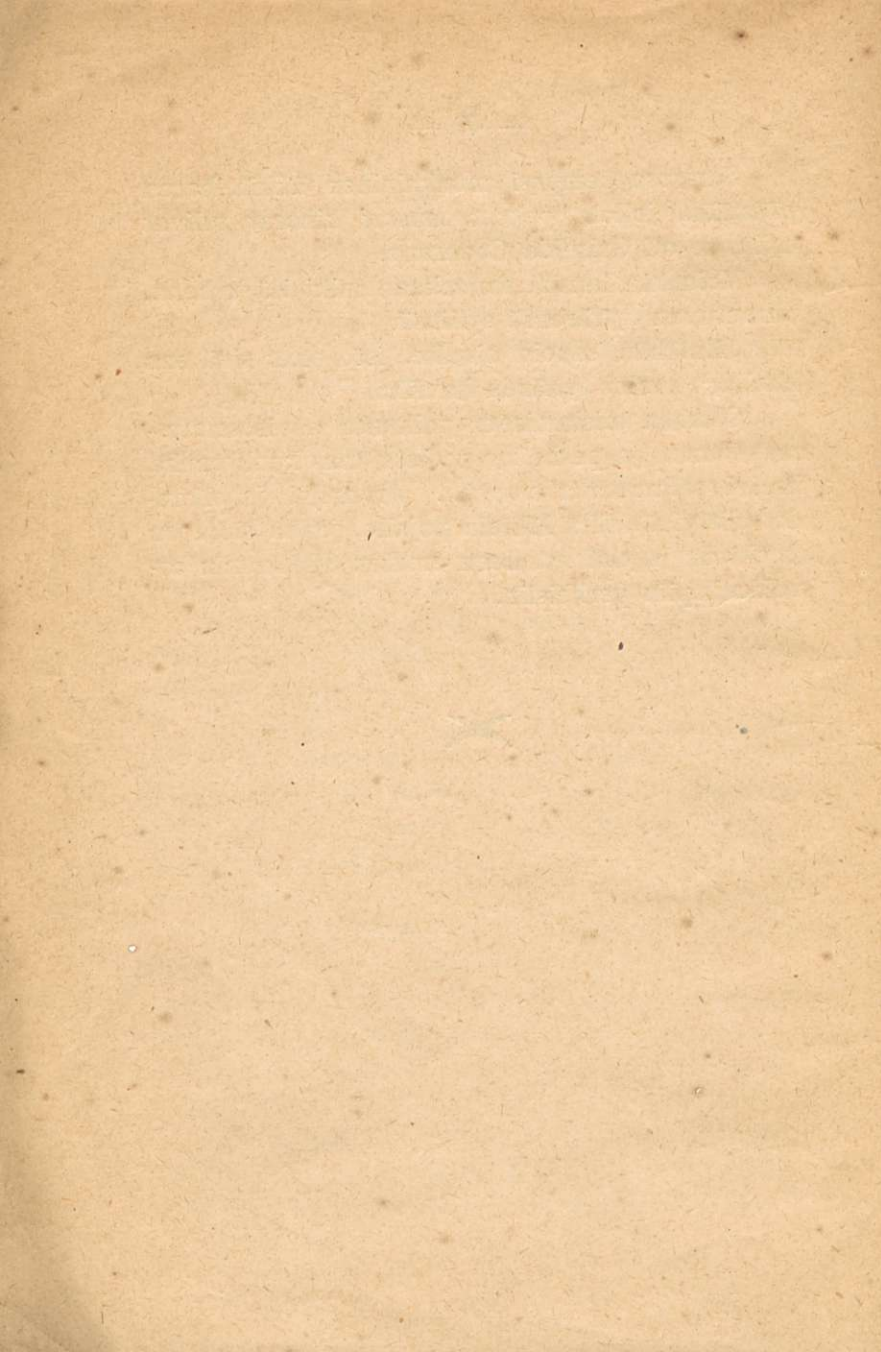
Samassa tempasi muukalainen äkkiä hatun päästään, jolloin paksut mustat kiharat tulivat esiin, se oli Griselda Cochrane.

Voimatta lausua sanaakaan sulki isä urhean, uhrautuvan tyttärensä syliinsä.

„Minähän sanoin sinulle, isä, ettet sinä saa kuolla,“ kuului tyttären huulilta.

Oltuaan toistamiseen poikansa aavistamattoman onnen ja perheilon todistajana, kuoli vanha kreivi seuraavana vuonna. Arvonimi ja oikeudet siirtyivät siitä lähtein pojalle, jonka suku on kuulunut ja yhä edelleen kuuluu Skotlannin arvokkaimpiin perheisiin.

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

Beikkala-Kidjoja

❧ Seikkailu-Kirjoja ❧

allekirjoittaneen kustannuksella:

N:o 1.	Sioux-intiaanien kyn-		
	sissä	Hinta	60 p.
N:o 2.	Punasydän eli metsien		
	kummitus	„	60 p.
N:o 3.	Musta naamio	„	75 p.
N:o 4.	Kapteeni Brant	„	75 p.
N:o 5.	Merirosvojen aarre	„	75 p.
N:o 7.	Lumivuoren Kotka	„	75 p.

Alfred Lagerbom.

Hinta 75 penniä.